

Duin wijdt een serie aan het 'Duingevoel' van al dan niet bekende Nederlanders

Het duingevoel van Frits van Daalen

RON RANZIÏN

Het liefst komt natuurfotograaf Frits van Daalen (1944) uit Haarlem iedere dag in de duinen. Het duingevoel speelt in zijn leven een belangrijke rol. Bij zijn tochten over vaste routes gaat altijd zijn zware fotoapparatuur mee. Want het zou rampzalig zijn, als een uitgelezen moment voor het schieten van een zeldzame opname onbenut bleef bij ontstentenis van zijn fotocamera.

Vader Van Daalen werkte zes dagen per week van zes uur 's morgens tot zes uur 's avonds als timmerman. Dat weerhield hem er niet van in het voorjaar op zondag 's morgens om kwart over zes met zoon Frits in Haarlem de bus richting Vogelenzang te nemen. Via de ingang bij het Panneland trokken ze dan de Amsterdamse Waterleidingduinen in. "Ik ga naar mijn eigen kerk. De natuur is ook een schepping Gods", verdedigde Van Daalen senior zijn tijdsbesteding op de zondagochtend.

Vogelnestjes

De hobby van vader en zoon bestond uit het zoeken van vogelnestjes van zo veel mogelijk soorten. De broedresultaten werden in de gaten gehouden. Van Daalen senior hield lijsten bij. "Ik heb ze bewaard. De eerste uit 1943. Met onder andere een nest van een grauwe kiekendief", vertelt zoon Frits. Zeker voor een kind

van een jaar of acht waren het flinke afstanden die werden afgelegd. Er lagen toentertijd nog maar een paar verharde paden in het gebied. De Van Daalens volgden de zand- en graspaden van de voormalige boeren en de koddebeiers. "Oude lijnen door de duinen", zegt hij daarover.

Het doet de natuurfotograaf deugd, dat hij die oude routes nog steeds kan nemen. Al moet hij tegenwoordig de nodige schrammen van duindoornstruiken voor lief nemen. Maar het is nog mogelijk uren richting Noordwijkerhout te lopen zonder ook maar iemand tegen te komen. In het duin neemt hij, bijna intuïtief, altijd dezelfde routes. Frits van Daalen: "Zoals een ree hetzelfde spoor volgt. Ik heb mijn eigen wildspoor!".

Sigarenrook

Vader en zoon kwamen af en toe een jachtopziener tegen. De praatjes die zijn vader dan maakte, waren in de oren van het kleine jongetje spannende verhalen. Een enkele keer troffen ze ook ander duinvolk. Bijvoorbeeld een collega-nestzoeker uit Noordwijkerhout. De man kreeg dan van Frits' vader een Ritmeester-sigaar. Tot op de dag van vandaag roept de geur van sigarenrook bij de zoon die ontmoetingen in de duinen in herinnering.

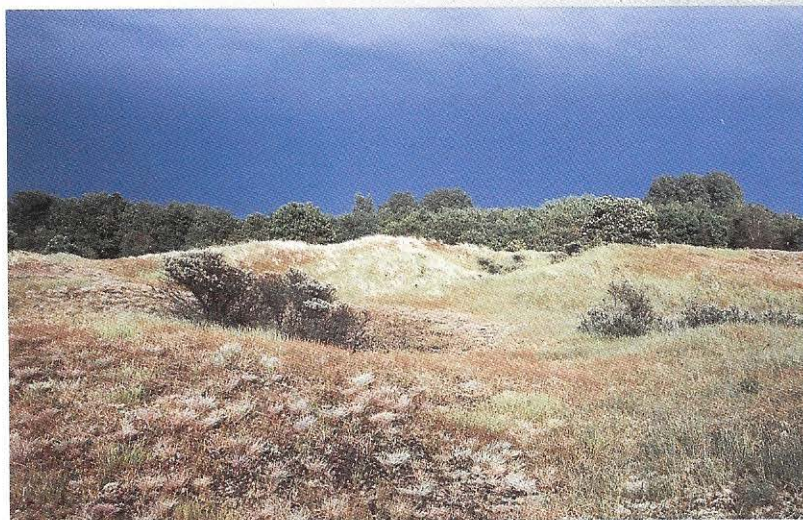
De natuurvorser uit Noordwijkerhout wist een legsel van een griel te liggen. Frits van Daalen: "Bij Hazeglegers. Alleen zo'n naam al. Prachtig!". Dat nest moest natuurlijk door vader en zoon met eigen ogen aanschouwd worden. In een zandvlakte, omringd door tijdens de Tweede Wereldoorlog verbrande duindoorns, lagen ze zomaar, de twee eieren van de griel. Ze waren al door een vogelaar gemerkt, zodat ze voor eierenverzamelaars niet aantrekkelijk meer waren.

Opstel

Het verhaal over de griel verwerkte hij in de tweede klas van de middelbare school in een opstel. Zijn leraar biologie en Nederlands re-

Wulp op de uitkijk AW duinen
(foto: Frits van Daalen).

"Kopjes duinen", De Zilk
AW duinen
(foto: Frits van Daalen).

ageerde enthousiast. Hij gaf een 9 1/2. Ook vroeg hij, of hij een keer mee mocht op zo'n tocht. Dat was natuurlijk een hele eer voor de scholier. Die leraar was Piet Munsterman. Beiden werden goede vrienden. Ook Piet Munsterman zou naam maken als natuurfotograaf.

Passie

Na de avonturen in de duinen werd thuis in zijn vaders enorme verzameling boeken over vogels nagevlooid, wat daarin over de gevonden nesten en de vogels geschreven stond. *'Het intieme leven der vogels'* van Jac. P. Thijsse fungeerde als een soort bijbel. De foto's van nesten door R. Tepe inspireerden Frits tot soortgelijke activiteiten. Met een eenvoudig brandglas voor de lens van zijn eerste fototoestelletje wist hij de eieren dichterbij te halen. Al gauw wilde hij ook de vogels die bij de nesten hoorden gaan vastleggen. Het waren de eerste stappen op weg naar wat tot een passie zou uitgroeien: de natuurfotografie.

Hoewel hij ook op andere plekken actief is, zijn

Uitzicht kop van het Grote
vlak, AW duinen
(foto: Frits van Daalen).

de duinen het voornaamste werkterrein gebleven. "Ik ben altijd een duinkonijn gebleven!", zegt hij daarover.

Wel heeft zijn belangstelling zich verbreed en verdiept. Richtte hij zich aanvankelijk bijna alleen op vogels. Later kwamen daar andere dieren, planten en het landschap bij. Door gerichte studie verdiepte hij zijn kennis en leerde hij samenhangen zien.

Om slechts één voorbeeld te noemen: keek de fotograaf vroeger alleen maar in de lucht, nu heeft hij ook oog voor de met mossen bedekte duingraslanden onder zijn voeten. Bij het fotograferen van korstmoss is hij met een pincet bezig storende grassprietten te verwijderen. "Als je dan weer opstaat, is het duingebied op eens immens groot", merkt hij daarover op.

Ultieme duingevoel

Eén vogel symboliseert voor Frits van Daalen het ultieme duingevoel: de wulp (de groene specht is goede tweede). Zeker als een wulp op een duintop, uitkijkend over een vallei, de boel in de gaten houdt om bij onraad alarm te slaan. Met die vogel kan Frits zich, genietend van het magnifieke uitzicht bovenop een hoog duin, vereenzelvigen. Hij vindt het dan ook verschrikkelijk jammer, dat specifieke vogels van het open duin als wulp, paapje, tapuit en boomleeuwerik ten gevolge van de verruiging langzaam maar zeker het veld ruimen. Ook al komen daar zwartkopjes, tuinfluiters en braamsluipers voor terug.

De Haarlemmer vindt het heerlijk via de fotografie zo gericht met zijn duingevoel bezig te kunnen zijn. Inmiddels heeft hij een enorme collectie duinfoto's. Er wordt veelvuldig gebruik van gemaakt in allerlei publicaties. Boeken vormen daarbij voor de natuurfotograaf mijlpalen. Als hij nu een nieuw duinboek zou samenstellen, zou het een pil van heb ik jou daar worden. "Het moet er nog wel van komen. Ik droom ervan. Zo'n boek waarin verschillende lagen en facetten aan bod kunnen komen.", zegt hij daarover.

Sociale component

Voor Frits van Daalen heeft het duingevoel ook een sociale component. Via de duinen en de oprichting van de eerste Nederlandse natuurfotografenclub (het Natuur Fotografen Gilde) heeft hij veel gelijkgestemden en geestverwanten leren kennen. Uit die contacten zijn enkele vriendschappen voor het leven gegroeid!

RON RANZIJS IS JOURNALIST EN DUINCONSULENT VOOR
EGMOND VAN DE STICHTING DUINBEHOUD